

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

ინდირა პაპუნიძე

რუსეთის მიერ ოკუპირებულ სეპარატისტულ რეგიონებში

არსებული მინინაციონალიზმის გავლენა

საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე

პოლიტიკის მეცნიერების დოქტორის აკადემიური ხარისხის

მოსაპოვებლად წარმოდგენილი დისერტაციის

ავტორეფერატი

თბილისი, 0141, საქართველო

2022

სამეცნიერო ნაშრომი შესრულებულია კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის პოლიტიკის მეცნიერების სადოქტორო საგანმანათლებლო პროგრამაზე.

ხელმძღვანელი:

თამარ კიკნაძე

პოლიტიკის მეცნიერებათა დოქტორი,

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

ოფიციალური რეცენზენტები:

ქეთევან შოშიაშვილი

ისტორიის დოქტორი,

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი

ედიშერ გვენეტაძე

ისტორიის დოქტორი,

საქართველოს ტექნიკური უნივერსიტეტის პროფესორი

დისერტაციის დაცვა შედგება 2022 წლის 29 ნოემბერს, 14:00 საათზე, კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის პოლიტიკის მეცნიერების სადოქტორო საგანმანათლებლო პროგრამის სადისერტაციო საბჭოს სხდომაზე.

მისამართი: 0141, თბილისი, ჩარგლის ქუჩა N 73, კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის პირველი კორპუსი, 305-ე აუდიტორია.

დისერტაციის გაცნობა შესაძლებელია კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის ბიბლიოთეკაში.

სადისერტაციო საბჭოს მდივანი: კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის ასოცირებული პროფესორი პეტრე მამრადე.

ნაშრომის ზოგადი დახასიათება

შესავალი

საკითხის წინაპირობა თემის აქტუალურობა

თანამედროვე გლობალური და ურთიერთდამოკიდებული საერთაშორისო სისტემა ეფუძნება წესრიგის გარკვეულ სახეს, რასაც ქმნიან თავად ამ სისტემის მთავარი აქტორები - სახელმწიფოები, რომლებიც მეტწილად დგანან უამრავი გამოწვევის წინაშე, განსაკუთრებით - პატარა სახელმწიფოები. გამოწვევებთან გამკლავება კი უმთავრესად სხვა სახელმწიფოებისა თუ სახელმწიფოთა გაერთიანებების დახმარების გარეშე შეუძლებელია.

პატარა სახელმწიფოებში ხშირად თავს იჩენს სეპარატისტული ნაციონალიზმი და ამ მხრივ გამონაკლისს არ წარმოადგენს საქართველო. სწორედ რომ სეპარატიზმი იქცა ქვეყნის მთავარ თავსატეხად, შესაბამისად, საქართველოს პოლიტიკური დღის წესრიგიც მთლიანად მასზეა მორგებული, ვინაიდან სწორედ ის არის დესტაბილიზაციის მთავარი წყარო.

ზოგადად, ეთნიკური კონფლიქტების გადაჭრა არცთუ ისე მარტივი საკითხია. ხშირ შემთხვევაში ეთნიკური ჯგუფები (რეალურად თუ მოჩვენებით) არ ან ვერ სარგებლობენ თანაბარი უფლებებით და შესაბამისად, დაბალია საზოგადოებაში მათი ინტეგრაციის ხარისხი. სახელმწიფოს მთავარი მიზანი კი ეთნოპოლიტიკური კონფლიქტების თავიდან არიდება და ქვეყნის ტერიტორიაზე მცხოვრები ყველა ეთნიკური ჯგუფის უსაფრთხოების უზრუნველყოფაა, რაც უნდა ეფუძნებოდეს თანასწორობისა და სამართლიანობის პრინციპებს.

ნაციონალიზმი კვლავაც აქტუალურ თემად რჩება თანამედროვე სამყაროში. იგი საინტერესოა თავისი ბიპოლარული ხასიათის გამო. მას განიხილავენ როგორც პოზიტიურ (როგორც ერების გამაერთიანებელი ძალა), ისე ნეგატიურ კონტექსტში (როგორც ერების გამხლეჩი ძალა).

ხშირად ისმის კრიტიკა მეცნიერთა თუ მკვლევართა გარკვეული ნაწილის მხრიდან, თითქოს ნაციონალიზმი მოძველებული ფენომენია და აღარ უნდა დავუთმოთ დრო მის განხილვას. რა თქმა უნდა, ნებისმიერ მოსაზრებას აქვს ლეგიტიმურად არსებობის უფლება, თუმცა ფაქტია, რომ დღემდე საერთაშორისო პოლიტიკაში ერთ-ერთი ყველაზე აქტუალური თემა სწორედ ნაციონალიზმია, ვინაიდან არ არსებობს ერი ნაციონალური გრძნობების გარეშე. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია სეპარატისტული ნაციონალიზმი, რომელიც, ძირითადად, ვლინდება კონკრეტულ სახელმწიფოში მცხოვრებ ეთნიკურ ჯგუფებში, რომლებიც უკმაყოფილონი არიან არსებული მდგომარეობით და ხშირ შემთხვევაში მათი მოთხოვნა ან სრული დამოუკიდებლობა ან სხვა სახელმწიფოსთან გაერთიანება. სეპარატიზმი კი პირდაპირ წინააღმდეგობაში მოდის ქვეყნის ტერიტორიულ მთლიანობასთან და არაერთი კონფლიქტის წყარო ხდება.

საქართველოს ტერიტორიაზე XX საუკუნის 90-იანი წლებიდან არსებობს ორი სეპარატისტული რეჟიმი, აფხაზეთისა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის სახით. ისინი კეთილგანწყობილნი არიან რუსეთის ფედერაციის მიმართ, რომელიც თავის დროზე აქტიურად აქეზებდა აფხაზეთისა და „სამხრეთ ოსეთის“ ტერიტორიაზე სეპარატიზმს. მოსკოვი მოქმედებდა „დაყავი და იბატონე“-ს პრინციპით, ვინაიდან, სურდა, შეენარჩუნებინა კონტროლის მექანიზმი საქართველოზე.

აფხაზეთი და „სამხრეთ ოსეთი“ დღესდღეობით რუსეთის ფედერაციის გავლენის ქვეშ იმყოფება. მოსკოვი კი თავის მხრივ ამ

რეგიონებს იყენებს, როგორც საგარეო პოლიტიკის ინსტრუმენტს საქართველოს წინააღმდეგ, ვინაიდან კარგად ესმის, რომ გაყინული კონფლიქტების არსებობა, გარკვეულწილად, განსაზღვრავს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკას.

მიუხედავად რთული შიდაპოლიტიკური სირთულეებისა და სერიოზული ზეწოლისა - მეზობელი სახელმწიფოს მხრიდან, საქართველო მაინც ისწრაფვის ევროპული და ევროატლანტიკური სტრუქტურებისკენ. მისი მიზანი ნატო-სა და ევროკავშირში გაწევრიანებაა და ცდილობს, მაქსიმალურად დაუახლოვდეს აღნიშნული ორგანიზაციების სტანდარტებს, თუმცა, ამ გზაზე უამრავ წინააღმდეგობას აწყდება.

დღეს საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკას ერთგვარად განსაზღვრავს სეპარატისტული რეჟიმები, რომლებიც აფერხებენ ქვეყნის განვითარებას. ისინი, საქართველოსადმი მტრულად განწყობილი რუსეთის ფედერაციის მთავარ დასაყრდენს წარმოადგენენ (რაც, თავის მხრივ, ამ უკანასკნელს საშუალებას აძლევს, მუდმივად აკონტროლოს ქვეყნის საშინაო პოლიტიკა). საგარეო პოლიტიკური თვალსაზრისით კი, საქართველოს წარმოაჩენენ როგორც არამიმზიდველ და პრობლემურ სახელმწიფოს, რომლის მიღებაც ნატო-სა და ევროკავშირში მხოლოდ წინააღმდეგობებთანაა დაკავშირებული.

სწორედ ზემოაღნიშნული - აქტუალური საკითხებია დღესდღეობით საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკის მთავარი ქვაკუთხედი. ჩვენ ყოველდღიურად ვადევნებთ თვალს, თუ როგორ ვითარდება მოვლენები ოკუპირებულ ტერიტორიებზე და როგორ აისახება იგი ქვეყნის პოლიტიკურ ცხოვრებაზე, ამიტომ განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და საინტერესოა აღნიშნულ თემაზე მუშაობა.

საკვლევი თემის ძირითადი მიზნები და ამოცანები:

- მინინაციონალიზმის არსის და კვლევის მეთოდოლოგიის განსაზღვრა;
- საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმის გავლენის გაანალიზება;
- რუსეთის ფედერაციის როლის გამოკვეთა აფხაზეთისა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის სეპარატისტულ რეჟიმებში მინინაციონალიზმის ფორმირებაში;
- რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომის წინმსწრები მოვლენების შეფასება და გაანალიზება;
- 2008 წლის აგვისტოს ომის შეფასება რობერტ არტის თეორიის მიხედვით, ძალის უპირატესობის კონტექსტში;
- 2008 წლის აგვისტოს ომის შემდეგ საქართველოში მინინაციონალიზმის გამოვლენის გაანალიზება;
- საქართველოს ევროპული და ევროატლანტიკური სტრუქტურებისკენ მიმავალ გზაზე მინინაციონალიზმისა და სხვა ხელშემშლელი ფაქტორების იდენტიფიცირება და გაანალიზება. ასევე, ზეგავლენის ხარისხის განსაზღვრა.

ნაშრომის ძირითადი საკვლევი კითხვები:

- რაში მდგომარეობს მინინაციონალიზმის არსი და რა იწვევს მას?
- რა როლს თამაშობს მინინაციონალიზმი საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკის ფორმირებაში?

- რა როლს ასრულებს რუსეთის ფედერაცია საქართველოს ოკუპირებულ ტერიტორიებზე მინინაციონალიზმის ფორმირებასა და გამოვლენაში?
- რა მოვლენები უსწრებდა წინ 2008 წლის რუსეთ-საქართველოს ომს?
- რა მიზეზების გამო ვერ წევრიანდება საქართველო ნატო-სა და ევროკავშირში?

ნაშრომის ჰიპოთეზა

რუსეთის მიერ ოკუპირებულ სეპარატისტულ რეგიონებში არსებული მინი-ნაციონალიზმი ნეგატიურად აისახება საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე, აფერხებს მის სწრაფვას ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში და უქმნის არასტაბილური ქვეყნის იმიჯს.

კვლევის ობიექტია საქართველოში არსებული აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმი, ხოლო **კვლევის საგანი**, რუსეთის მიერ ოკუპირებულ აფხაზეთსა და „სამხრეთ ოსეთში“ არსებული მინინაციონალიზმის გავლენა საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე.

ნაშრომის მეცნიერული სიახლე

დასმული პრობლემის კვლევისა და ანალიზის შედეგად მიღებულ სიახლედ, ზოგადად, უნდა განვიხილოთ მინინაციონალიზმისა და საქართველოს საშინაო/საგარეო პოლიტიკის ურთიერთდამოკიდებულება (სადაც მინი-ნაციონალიზმი წარმოადგენს დამოუკიდებელ ცვლადს, ხოლო საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკა დამოკიდებულ ცვლადებს). შეიქმნა ერთგვარი სამკუთხედი, რომლის ერთ კუთხეში თავსდება მინინაციონალიზმი, მეორე კუთხეში - საშინაო, მესამე კუთხეში - საგარეო პოლიტიკა. ამასთან, ცენტრში განთავსებულია რუსეთის ფედერაცია,

როგორც გეოპოლიტიკური ინტერესების მქონე სახელმწიფო კავკასიის რეგიონში. სწორედ, რუსეთი მოიაზრება აფხაზეთსა და „სამხრეთ ოსეთში“ მინინაციონალიზმის მთავარ წამქეზებლად და საქართველოს საშინაო თუ საგარეო პოლიტიკის მაკონტროლებლად.

აღნიშნული ნაშრომი, ასევე არის ერთგვარი მხილება იმ საერთაშორისო ორგანიზაციებისა, რომლებიც რეალურად არ არიან მზად საკუთარ რიგებში, წევრად მიიღონ დიდი საშინაო პრობლემების მქონე პატარა ქვეყანა და ამით დაუპირისპირდნენ დიდ სახელმწიფოს, რომელთანაც თავიანთი, გარკვეული „ანგარიშები“ აქვთ.

თითქმის არ მოიპოვება ნაშრომი, სადაც აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმი ისეთ კონტექსტშია განხილული, როგორც წინამდებარე ნაშრომში. იგი წარმოდგენილია მთავარ, საბაზისო პრობლემად, რომელზეც დაფუძნებულია სხვა, დანარჩენი პრობლემები, რომლებიც ერთიანობაში ხელს უშლიან ქვეყნის განვითარებასა და წინსვლას.

კვლევის მეთოდები

კვლევის დროს გამოყენებულ იქნა თვისებრივი კვლევის მეთოდები, კერძოდ, შემთხვევის შესწავლა (Case Study), რაც გულისხმობს რეალური ფაქტების ანალიზს სხვადასხვა მეცნიერისა თუ მკვლევრის ნაშრომებზე დაყრდნობით. იგი, ძირითადად, პასუხობს შემდეგ კითხვებზე: „როგორ“ ან „რატომ“. კვლევაში გამოყენებულია თვისებრივი კვლევის ერთ-ერთი მეთოდი, სიღრმისეული ინტერვიუ, აღნიშნული დარგის ექსპერტებთან (პოლიტიკოსებთან, მეცნიერებთან, მოვლენების უშუალო მონაწილესთან). ნაშრომი ეყრდნობა სხვადასხვა მოვლენის ანალიზისადმი სისტემურ, კრიტიკულ და კომპლექსურ მიდგომას. გამოყენებულ იქნა შედარების,

სინთეზის, ინდუქციის და დედუქციის მეთოდები, ასევე დისციპლინათაშორისი მეთოდიც. საკითხები გაანალიზებულია ისტორიულ ჭრილში, განხილულია პირველადი და მეორადი წყაროები. ნაშრომი ეყრდნობა ემპირიული და თეორიული კვლევის საფუძვლებს, რომლის მიზანიც შესაბამისი, სათანადო დასკვნების გაკეთებაა.

თემის დამუშავების მდგომარეობა

მინინაციონალიზმის ანალიზის დროს მნიშვნელოვანია დისციპლინათაშორისი კვლევის მეთოდის გამოყენება. გამოყენებული ლიტერატურის დაყოფა შესაძლებელია შემდეგნაირად:

წყაროთა პირველ ჯგუფში შედის ქართველ და უცხოელ ავტორთა სამეცნიერო ნაშრომები პოლიტიკურ მეცნიერებაში, კონფლიქტოლოგიაში, გეოპოლიტიკაში და ა.შ. საყურადღებოა შ. მალაშხიას, ზ. პაპასქირის, ზ. დავითაშვილის, პ. მამრადის, ს. ვახტანგაშვილის, კ. კაკაჩიას, ჯ. კვიციანის, ბ. კვარაცხელიას, ა. რონდელის, ნ. ჩიტაძის, გ. ხუციშვილის, ბ. ბუზანის, ბ. ანდერსონის, რ. ასმუსის, ე. გელნერის, რ. არტის, ე. სმითის, ს. ჯონსისა და სხვათა შრომები, რომლებშიც განხილულია, ზოგადად, მინინაციონალიზმის არსი, აფხაზური და ოსური სეპარატისტული ნაციონალიზმი, რუსეთ-საქართველოს დაპირისპირების ასპექტები.

წყაროთა მეორე ჯგუფში შედის ადგილობრივი და საერთაშორისო სააგენტოების ინტერნეტრესურსები და ინფორმაციები - წამყვანი საინფორმაციო-ანალიტიკური და სამეცნიერო-კვლევითი პორტალები, ასევე, პერიოდული გამოცემების ინტერნეტვერსიები. ნაშრომში გამოყენებულია ვაშინგტონის ეროვნულ-დემოკრატიული ინსტიტუტის, ასევე სტოკჰოლმის მსოფლიო პრობლემების კვლევის საერთაშორისო უნივერსიტეტის (SIPRI) მონაცემები. პირველი მათგანი საინტერესოა

საქართველოში ჩატარებული კვლევების თვალსაზრისით, რაც მოიაზრებს, თუ რა განწყობებია მოსახლეობაში საქართველოს ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებში გაწევრიანებასთან დაკავშირებით, მოსახლეობის რა ნაწილი მიიჩნევს ტერიტორიულ პრობლემებს მთავარ გამოწვევად და ა. შ. ხოლო მეორე მათგანში გაანალიზებულია პოსტსაბჭოთა სივრცეში ეთნიკური კონფლიქტები, მათ შორის საქართველოშიც.

ნაშრომის თეორიული ჩარჩო და მეთოდოლოგია

გამომდინარე იქიდან, რომ არ არსებობს ერი ნაციონალური გრძნობების გარეშე, ნაციონალიზმი მნიშვნელოვან და მთავარ მამოძრავებელ ძალად რჩება მსოფლიოს ხალხებში. იგი არის როგორც პროცესი, ისე იდეოლოგია, რომლის ირგვლივაც ერთიანდება კონკრეტულ ტერიტორიაზე მცხოვრები საზოგადოება „ეროვნული ინტერესებისადმი, ეროვნული ერთობისა და ეროვნული დამოუკიდებლობისადმი ერთგულებითა და მისი დაცვით“. *ე. ჰაასის* თეორიის თანახმად, ნაციონალიზმი ნებისმიერი „პოლიტიკური ადამიანისთვის“ აუცილებელი ეტაპია.

როგორც აღვნიშნეთ, ნაციონალიზმი გამოირჩევა თავისი დუალისტური ბუნებით. იგი ასოცირდება როგორც ბოროტებასთან, ისე სიკეთესთან. ამ მხრივ საინტერესოა *კ. ჰეიესის* თეორია, რომლის თანახმად, ნაციონალიზმი ბოროტებაა მაშინ, როდესაც ქადაგებს ერის გამორჩეულობასა და უპირატესობას, როცა აზროვნებას, კულტურასა და ქცევას ეროვნულობით განსაზღვრავს, ზრდის მასების მორჩილებას, ქადაგებს სხვა ეროვნებების სიძულვილს, საზოგადოებას ამზადებს ომისთვის, არის არატოლერანტული და შეუწყნარებელი, ავლენს ტერიტორიულ პრეტენზიებს. ამასთან *კ. ჰეიესი* ამბობს, რომ

ნაციონალიზმი არის ისტორიული პროცესი, რომელიც ეროვნებების პოლიტიკურ ერთობად გარდაქმნაში მდგომარეობს, რომ ეს არის სული და გრძნობა, რომელიც აერთიანებს კონკრეტული ეროვნების წევრებს და საკუთარი შინაგანი უპირატესობის განცდით - ერი-სახელმწიფოს შექმნისკენ უბიძგებს. იგივე აზრს ავითარებს *ე. დ. სმიტი*, რომლის თანახმადაც, ნაციონალიზმი პოლიტიკური და სახელმწიფოებრივი მშენებლობის ერთადერთი ლეგიტიმური ძალაა. *ე. გელნერის* თეორიის თანახმად კი, ნაციონალიზმი არის პოლიტიკური პრინციპი, რომელშიც პოლიტიკური და ეროვნული ერთობა ურთიერთთანხვედრილი უნდა იყოს.

შეუძლებელია მსოფლიოში იმდენი სახელმწიფოს არსებობა, რამდენი ეთნიკური ჯგუფიცაა. ხშირ შემთხვევაში სხვადასხვა ისტორიული მეხსიერების, კულტურისა თუ რელიგიის მქონე ეთნიკურ ჯგუფებს უწევთ ერთ სახელმწიფოში თანაცხოვრება. საუკეთესო შემთხვევაში - ადგილი აქვს ჯგუფებს შორის კეთილგანწყობას და ჰარმონიულ თანაცხოვრებას, არც კი იგრძნობა განსხვავებულობა და შესაბამისად, კონფლიქტებიც არ არსებობს. ცუდ შემთხვევაში - განსხვავებული ეთნიკური ჯგუფები ვერ თანხმდებიან - კულტურული საკითხებიდან დაწყებული ძალაუფლების ადმინისტრაციული გადანაწილებით დამთავრებული, ასეთ დროს სახეზე გვაქვს ეთნიკური კონფლიქტები.

როდესაც კონკრეტული ეთნიკური ჯგუფი უკმაყოფილოა ცენტრალური მმართველობით და თავს დაჩაგრულად გრძნობს ეთნიკურ ნიადაგზე, მაშინ მასში ვლინდება აგრესიული ნაციონალიზმი, იგივე სეპარატისტული ნაციონალიზმი, იგივე მინინაციონალიზმი. სახელმწიფოები საერთაშორისო

ურთიერთობების მთავარი აქტორები არიან, რომელთა განხილვაც, როგორც *ა.რონდელი* ამბობს, შეუძლებელია, როგორც უნიტარული აქტორები. ვინაიდან, ისინი შედგებიან სხვადასხვა, ურთიერთდაპირისპირებული პოლიტიკური ძალებისგან, რომლებიც შიგნიდან ხლეჩენ ქვეყანას. მინი-ნაციონალიზმი სახელმწიფოთა ტერიტორიული მთლიანობის რღვევის მთავარი ფაქტორია, ერთგვარი გამხლეჩი ძალაა, რომელიც ეფუძნება ერთა თვითგამორკვევის პრინციპს. *უ. კვაფის* მოსაზრებით, ნაციონალიზმი ადამიანთა იდენტურობის გამომხატველი ღრმა და ნეგატიური ძალაა, რომელიც უამრავი ძალადობის მიზეზი ხდება.

სეპარატისტული ნაციონალიზმი ვლინდება მაშინ, როდესაც კონკრეტული ეთნიკური ჯგუფი უკმაყოფილოა არსებული მდგომარეობით. მიზეზი კი უამრავი შეიძლება იყოს:

- განვითარების იმგვარ ნიშნულამდე მიღწევა, როცა ეთნიკურ ჯგუფს მიაჩნია, რომ საკუთარი სახელმწიფო უნდა ჰქონდეს და არ იყოს სხვის მიერ მართული და არ უნდა იმყოფებოდეს სხვის შემადგენლობაში;
- ეთნიკური თვითმყოფადობის განადგურების შიში;
- შეგრძნება, რომ ტიტულარული ერის მიერ იჩაგრება და ხელისუფლების მხრიდან არათანასწორუფლებიან პრინციპზე დამყარებული პოლიტიკის მსხვერპლია;
- „რომანტიკული“ გრძნობები გარეძალის მიმართ, რომელიც თავის მხრივ, მუდმივად მანიპულირებს მისით და ცდილობს განხეთქილების წარმოქმნას ეთნიკურ ნიადაგზე და ა.შ.

ისტორია მოწმობს, რომ დიდი იმპერიები მიდრეკილნი არიან, შთანთქონ ან დაიმორჩილონ და მართონ მეზობელი სახელმწიფოები. ამგვარი ქმედება აიხსნება იმით, რომ მათ გააჩნიათ გეოპოლიტიკური ინტერესი კონკრეტულ რეგიონში. ხშირ შემთხვევაში მათი მსხვერპლი პატარა სახელმწიფოები არიან. საქართველოსა და რუსეთის მაგალითი ამ მხრივ სწორედაც რომ კონტექსტუალურია. მოსკოვისთვის სეპარატისტული რეგიონები (აფხაზეთი და ე. წ. სამხრეთ ოსეთი), წარმოადგენს საქართველოში მიმდინარე პოლიტიკურ პროცესებზე მანიპულაციის მთავარ იარაღს. რუსეთი ცდილობს საქართველოში არსებულ სეპარატისტულ რეგიონებში რუსული პასპორტების დარიგებას, რათა ჰქონდეს საბაზი საქართველოში მორიგი სამხედრო ინტერვენციის განსახორციელებლად.

XXI საუკუნეში, გამომდინარე იქიდან, რომ ძალა კვლავ რჩება სახელმწიფოთა ურთიერთობების მთავარ განმსაზღვრელ ფაქტორად, პოლიტიკური რეალიზმი ინარჩუნებს დომინანტურ პოზიციას საერთაშორისო ურთიერთობებში. ამასთან, კაცობრიობის განვითარებასთან ერთად ტრანსფორმირდა ძალის მთავარი კომპონენტები და თუკი ადრე მხოლოდ სამხედრო, პოლიტიკური თუ გეოგრაფიული ფაქტორები ითვლებოდა მნიშვნელოვნად, დღეს წინ წამოიწია სხვა ელემენტები - ინფორმაციის ფლობა, ეკონომიკური განვითარება, თანამედროვე ტექნოლოგიები და ა.შ. ძალის კომპონენტებთან და ფუნქციებთან დაკავშირებით საინტერესო თეორიას ავითარებს რობერტ არტი, რომლის თანახმადაც, ძალას აქვს ოთხი ფუნქცია: თავდაცვა, დაშინება, იძულება და ტრაზახი. სახელმწიფოს მიერ ძალის გამოყენება კონკრეტული ფუნქციით დამოკიდებულია მის მიზანზე.

კვლევის მეთოდოლოგიური საფუძველია პოლიტიკის მეცნიერებაში ფართოდ გავრცელებული ნაციონალიზმის სკოლის ერთ-ერთი თეორია - მინინაციონალიზმი, რომელიც ემყარება ისეთი ცნობილი თეორეტიკოსების მოსაზრებებს, როგორებიც არიან: ე. ჰაასი, კ.ჰეიესი, ე. დ. სმითი, ე. გელნერი, უ. ჰვაფი, ბ. ანდერსონი და სხვები. აღნიშნული ავტორები სკრუპულოზურად აღწერენ ნაციონალიზმის არსს და მნიშვნელობას კაცობრიობის განვითარების ისტორიაში. საყოველთაოდ ცნობილია, რომ ნაციონალიზმი გამოირჩევა თავისი დუალისტური ბუნებით. მკვლევარები მას განიხილავენ როგორც პოზიტიურ, ისე ნეგატიურ კონტექსტში. აღნიშნულ კვლევას ლაიტმოტივად გასდევს მინინაციონალიზმი, როგორც სახელმწიფოს ტერიტორიული მთლიანობისა და ერთიანობის იდეის წინააღმდეგ მიმართული ძალა. ამასთან, ნაშრომში გაანალიზებულია ნაციონალიზმის პოზიტიური ბუნებაც, რაც გამოიხატება ხალხთა გაერთიანებაში და ერი-სახელმწიფოს შექმნაში.

კვლევაში გამოყენებულია რობერტ არტის თეორია - ძალის ოთხი ფუნქციის შესახებ. იგი გვეხმარება იმის გაანალიზებაში, თუ რა მიზნით (თავდაცვის, იძულების, დაშინების თუ ტრაზახის) იყენებენ სახელმწიფოები ძალას. აღსანიშნავია, რომ რ. არტი საერთაშორისო ურთიერთობების თეორიების წამყვანი სკოლის - ნეორეალიზმის ერთ-ერთი თვალსაჩინო წარმომადგენელია.

ნაშრომში, ასევე, გამოყენებულია „დაბალანსებისა და მიტმასნების“ თეორია, რომელიც გვეხმარება ევროპულ და ევროატლანტიკურ სტრუქტურებთან მიმართებაში, საქართველოს საგარეო პოლიტიკური კურსის სწორად განსაზღვრაში.

კონფლიქტის თეორიით კი, გაანალიზებულია რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის კონფლიქტის ტიპოლოგია, ატრიბუტები და ბუნება.

ნაშრომის თეორიული ღირებულება და პრაქტიკული მნიშვნელობა

ნაშრომის თეორიული ღირებულება მდგომარეობს იმაში, რომ დისერტაციას თავისი მოკრძალებული წვლილი შეაქვს მინინაციონალიზმის ზეგავლენის კვლევაში საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე. რაც შეეხება პრაქტიკულ მნიშვნელობას, დისერტაცია შეიძლება გამოყენებულ იქნას, როგორც დამხმარე მასალა შესაბამისი პროფილის დისციპლინის ათვისებისას. ასევე, შემუშავებული დასკვნებისა და რეკომენდაციების გამოყენება შესაძლებელი იქნება, როგორც ქვეყნის საშინაო, ისე საგარეო პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიღების დროს.

ნაშრომის მოცულობა და სტრუქტურა

სადისერტაციო ნაშრომი შედგება შესავლის, სამი თავის, თერთმეტი ქვეთავისა და დასკვნისგან. ნაშრომს თან ერთვის გამოყენებული ლიტერატურის სია და დანართები.

პირველი თავში განხილულია, ზოგადად, ნაციონალიზმი და მისი ერთ-ერთი სახეობა - მინინაციონალიზმი, თუ რას ნიშნავს და როგორ აღმოცენდა იგი საქართველოში. ასევე, ვინ შეუწყო ხელი მის ჩამოყალიბებას და რა როლს თამაშობს დღემდე ქვეყნის პოლიტიკურ ცხოვრებაში.

თანამედროვე მსოფლიოში ნაციონალიზმი კვლავაც რჩება აქტუალურ მოვლენად. იგი საინტერესოა თავისი დუალისტური ბუნების გამო - ბოლომდე არც დადებითი და არც უარყოფითი მოვლენაა. ნაშრომში ყურადღება გამახვილებულია მინინაციონალიზმზე, როგორც ეთნიკური

უმცირესობის ნაციონალიზმზე, რომელიც ვლინდება აგრესიული ფორმით და მიმართულია ქვეყნის ერთიანობის იდეის წინააღმდეგ.

უცხო არ არის, რომ XX საუკუნის 90-იან წლებში საქართველოში არსებულ ქაოტურ მდგომარეობას მოჰყვა ქვეყნის ტერიტორიაზე ორი სეპარატისტული რეჟიმის ფორმირება - აფხაზეთისა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის სახით. აღნიშნულ პროცესებში აქტიურ მონაწილეობას იღებდა საბჭოთა კავშირის სამართალმემკვიდრე - რუსეთის ფედერაცია, რომელსაც არ სურდა ყოფილ მოკავშირე რესპუბლიკაში გავლენის სფეროების ბოლომდე დაკარგვა. მან ერთგვარად წაახალისა სეპარატისტული მოძრაობები, რათა შემდგომ, საქართველოში ჰქონოდა დასაყრდენი.

მეორე თავში - „რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომის პოლიტიკური შედეგები და მინინაციონალიზმის დინამიკა“ - გადმოცემულია აგვისტოს ომის ქრონოლოგია, წინმსწრები მოვლენები, კონფლიქტის ესკალაცია და შედეგები. გაანალიზებულია აღნიშნული კონფლიქტის ბუნება და მისი ატრიბუტები; თუ ვინ იყვნენ მხარეები; რა იყო კონფლიქტის ობიექტი და სად მიმდინარეობდა იგი. გაანალიზებულია კონფლიქტის მიმდინარეობის არა მხოლოდ გეოგრაფიული, არამედ სოციალური და ფსიქოლოგიური ასპექტებიც.

ვინაიდან, საუბარია დიდ (რუსეთი) და პატარა (საქართველო) სახელმწიფოებს შორის დაპირისპირებაზე, მნიშვნელოვანია მისი განხილვა ძალის უპირატესობის კონტექსტში. აღნიშნულ თავში რუსეთ-საქართველოს ომი განხილულია რობერტ არტის თეორიის მიხედვით, რომელიც გვიხსნის, თუ როდის და რა მიზნით მიმართავენ სახელმწიფოები ძალის გამოყენებას.

გაანალიზებულია აგვისტოს ომის ბუნება და მასში მონაწილე მხარეთა თვალთახედვა; რა არგუმენტები აქვთ მხარეებს კონფლიქტში ჩართვის მხრივ და რამდენად განსხვავდება ერთმანეთისგან, თუ ემთხვევა ისინი ერთმანეთს. ასევე, განხილულია თუ როგორ ტრანსფორმირდა და რა ფორმით ვლინდება მინინაციონალიზმი ომის შემდგომ.

მესამე თავში - „მინინაციონალიზმის გავლენა საქართველოში მიმდინარე პოლიტიკურ პროცესებზე“- გაანალიზებულია საქართველო-ევროკავშირისა და საქართველო-ნატო-ს (ჩრდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაცია) ურთიერთობების დინამიკა, თუ რა გზა გავიარეთ აღნიშნულ ორგანიზაციებთან დასახლოებლად და რა მნიშვნელობა აქვს საქართველოსთვის ევროკავშირისა და ნატო-ს წევრობას. განხილულია ევროპის სამეზობლო პოლიტიკისა და აღმოსავლეთ პარტნიორობის ინიციატივები. ასევე, გაანალიზებულია ის წინააღმდეგობები, რასაც ქვეყანა აწყდება ევროპული და ევროატლანტიკური სტრუქტურებისკენ მიმავალ გზაზე.

ვინაიდან, კვლევის მთავარი თემა მინინაციონალიზმია, აღნიშნულ თავშიც იგი განხილულია, როგორც ქვეყნის განვითარების ერთ-ერთი მთავარი შემაფერხებელი ფაქტორი, საგარეო პოლიტიკური თვალსაზრისით. სეპარატისტული ნაციონალიზმი წარმოდგენილია როგორც პრობლემა, რომელიც განსაზღვრავს საგარეო პოლიტიკის ძირითად და მთავარ მიმართულებებს. ასევე, საუბარია სხვა ხელშემშლელ ფაქტორებზე, რომლებიც მთავარ წინაღობას წარმოადგენს ევროპულ და ევროატლანტიკურ გზაზე, მათ შორისაა: რუსეთი, მოუმწიფებელი დემოკრატია, მოსახლეობის ჩამოუყალიბებელი პოზიცია (ნატო-სთან და ევროკავშირთან მიმართებაში), საერთაშორისო ორგანიზაციების წევრ ქვეყნებს შორის შეუთანხმებლობა გაწევრიანების მსურველ ქვეყნებთან

მიმართებაში და ა.შ. ამავე თავში განხილულია, თუ რა გავლენა აქვს მინინაციონალიზმს საქართველოს საშინაო პოლიტიკაზე.

სამეცნიერო ლიტერატურის მიმოხილვა

XX საუკუნის დასაწყისიდან მოყოლებული მინინაციონალიზმი საქართველოს საშინაო თუ საგარეო პოლიტიკის ერთ-ერთ მთავარ განმსაზღვრელ ფაქტორად იქცა. ეთნოპოლიტიკური კონფლიქტები არაერთი სახელმწიფოს მთავარი თავსატეხია.

ნაციონალიზმი დღემდე აქტუალურ თემად რჩება მსოფლიო პოლიტიკაში. იგი ხშირად განსაზღვრავს ცალკეული ქვეყნის პოლიტიკის დღის წესრიგს. ეს არის თემა, რომლის გარშემოც არაერთი უცხოელი თუ ქართველი მეცნიერის (მკვლევრის) ნაშრომი არსებობს, სადაც საკმაოდ ღრმადაა შესწავლილი ნაციონალიზმი და განხილულია საკითხები, თუ რა გავლენა და ძალა აქვს ნაციონალიზმს სხვადასხვა საზოგადოებასა და სახელმწიფოზე.

XX საუკუნეში საქართველომ ორი უმძიმესი ეთნოპოლიტიკური კონფლიქტი გადაიტანა და შედეგად სეპარატისტული რეჟიმები მიიღო, მოგვიანებით კი, 2008 წლის აგვისტოს თვეში, ქვეყანა მეზობელი სახელმწიფოს მხრიდან სამხედრო აგრესიის მსხვერპლი გახდა. საკმარისად დიდი დრო გავიდა საიმისოდ, რომ გავაანალიზოთ იმ პერიოდის მოვლენები, მივყვეთ ქრონოლოგიას, დავადგინოთ ომის გამომწვევი მიზეზები, შედეგები, გამოვითქვანოთ კონკრეტული დასკვნები და შევიმუშავოთ რეკომენდაციები.

ის, რომ რუსეთის ფედერაციას კავკასიის რეგიონში აქვს თავისი გეოპოლიტიკური ინტერესები, ყველასთვის ნათელია, რაც, თავის მხრივ,

განაპირობებს მის მიერ საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაში აქტიურ ჩარევას. მოსკოვისთვის სეპარატისტული რეჟიმები (აფხაზეთი და ე.წ. სამხრეთ ოსეთი) ერთგვარი იარაღია საქართველოს გასაკონტროლებლად, რათა არ დაუშვას მისი ნატო-სა (ჩდილოატლანტიკური ხელშეკრულების ორგანიზაცია) და ევროკავშირში ინტეგრაცია.

მნიშვნელოვანია ზურაბ დავითაშვილის 2003 წლის ნაშრომი „ნაციონალიზმი და გლობალიზაცია“, რომელიც ერთგვარი სამაგიდო წიგნია ბევრი მკვლევრისთვის. მასში სიღრმისეულად არის გაანალიზებული და გამოკვლეული ნაციონალიზმი, მისი ტიპები, განმსაზღვრელი ფაქტორები, გამოვლინების ფორმები და ა.შ. წიგნში დეტალურად არის განხილული, თუ რას ნიშნავს მინინაციონალიზმი (სეპარატისტული ნაციონალიზმი), როდის და სად ვლინდება იგი და რა როლს თამაშობს ქვეყნის პოლიტიკურ ცხოვრებაში. ასევე, საუბარია საქართველოში არსებულ მინინაციონალიზმზე და მისი გამოვლენის ისტორიაზე. საინტერესოა, რომ ავტორი განიხილავს აფხაზურ და ოსურ ნაციონალურ პროექტებს, რომელთაც არაფერი აქვთ საერთო ქართულ, ტიტულარულ ნაციონალიზმთან. იგი მოკლედ მიმოიხილავს XX საუკუნის 80-იან წლებში მომხდარ პოლიტიკურ მოვლენებს ქართულ-ოსური და ქართულ-აფხაზური ნაციონალიზმის დაპირისპირებების კონტექსტში.

ერნესტ გელნერი თავის ნაშრომში - „ერები და ნაციონალიზმი“ - ნაციონალიზმის გაჩენისა და გავრცელების ხანად ინდუსტრიულ პერიოდს მიიჩნევს. ავტორის მოსაზრებით, ნაციონალიზმი არის პრინციპი, რომლის თანახმადაც, ერთმანეთს უნდა ემთხვეოდეს ეროვნული და პოლიტიკური საზღვრები.

საინტერესოა ბენედიქტ ანდერსონის ნაშრომი - „წარმოსახვითი საზოგადოებანი: მოსაზრებანი ნაციონალიზმის წარმოშობისა და გავრცელების შესახებ“ - ნაციონალიზმის შესახებ. ავტორი ერებსა და ნაციონალიზმს ახალ მოვლენად მიიჩნევს, რომელიც ევროპაში ჩამოყალიბდა და გავრცელდა საფრანგეთის დიდი რევოლუციის შემდეგ. მისი შეხედულებით, ნაციონალიზმი კულტურული სისტემაა, რომელიც ქმნის საფუძველს შემდგომი პოლიტიკური მიზნებისა და მოძრაობებისთვის. იგი ნაციონალიზმის ფორმირების ერთ-ერთ მნიშვნელოვან ფაქტორად ნაციონალისტურად განწყობილი ელიტის არსებობას განიხილავს.

ნაციონალიზმის თეორიის ერთ-ერთი ყველაზე ცნობილი მკვლევარი, ენტონი სმითი, თავის ნაშრომში - „ნაციონალური იდენტობა“ - ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ დღევანდელ მსოფლიოში, განსაკუთრებით პოსტსაბჭოთა სივრცეში და აღმოსავლეთ ევროპაში ნაციონალიზმის მოზღვავენამ წამოჭრა ნაციონალური ფენომენის სფეროს მიმოხილვისა და კვლევის აუცილებლობა. ავტორი იდენტობის ყველაზე მაღალ კატეგორიად ეროვნულ იდენტობას მიიჩნევს, რომელიც ბოლომდე არ არის დაცლილი ეთნიკური საფუძვლისგან. მისი აზრით, ეთნიკური მასალა, ეროვნული იდენტობის გადამწყვეტი ფაქტორია.

საკმაოდ საინტერესოა ბორის კვარაცხელიას ნაშრომი „რუსეთის გამოუცხადებელი ომი საქართველოს სახელმწიფოს წინააღმდეგ (აფხაზეთი, „სამხრეთ ოსეთი“) და საერთაშორისო თანამეგობრობა“, სადაც ავტორი განიხილავს საქართველოს ტერიტორიაზე განხორციელებულ ეთნოპოლიტიკურ კონფლიქტებს. აფხაზეთისა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის სეპარატისტული რეჟიმების პრობლემას XXI საუკუნეში წარმოაჩენს, როგორც საქართველოს ფუნდამენტურ, სასიცოცხლო საკითხს და მთავარ

წარმართველ ვექტორს ქვეყნის საშინაო და საგარეო პოლიტიკაში; ასევე, ზოგადი თვალსაზრისით, სეპარატიზმს თანამედროვე ცივილიზებულ სამყაროში ქვეყნის ადგილისა და ფუნქციის განმსაზღვრელ, დამამკვიდრებელ ფენომენად განიხილავს. ავტორი მოგვითხრობს საქართველოში მომხდარი ეთნოპოლიტიკური კონფლიქტების წარმოშობის ქრონოლოგიაზე, მიზეზებსა და შედეგებზე; აანალიზებს მათში რუსეთის ფედერაციის როლსა და ინტერესებს.

შოთა მალაშხია ნაშრომში - „**კონფლიქტების ანატომია**“ - საკმაოდ დეტალურად განიხილავს აფხაზეთსა და ცხინვალის რეგიონში მომხდარ კონფლიქტებს, ასევე, აანალიზებს 2008 წლის აგვისტოს ომის ქრონოლოგიას. ავტორი განსაკუთრებით გამოყოფს კრემლის როლს, როგორც ქართულ-აფხაზური და ქართულ-ოსური დაპირისპირებების მთავარ მაპროვოცირებელ ძალას. მისი აზრით, საქართველოს სეპარატისტულ რეჟიმებს მოსკოვი იყენებს „პაიკებად“ დამოუკიდებელი, „ურჩი“ საქართველოს დაშლისა და დამორჩილებისთვის.

საინტერესოა გიორგი ხუციშვილის ნაშრომი - „**როგორ მოვაგვართ კონფლიქტები (1991-2005)**“, სადაც ავტორი კონფლიქტოლოგიას განიხილავს, როგორც მსოფლიოს წამყვან ქვეყნებში მეცნიერების სწრაფად განვითარებად დარგს. ზოგადად აღწერს, თუ რა არის კონფლიქტი, როდის წარმოიშვა და განვითარდა იგი. ავტორი მსჯელობს მოსკოვის როლზე საქართველოში ეთნოპოლიტიკური კონფლიქტების წარმოშობაში, რუსეთისა და ნატო-ს გეოპოლიტიკურ ინტერესებზე კავკასიაში, ასევე იმაზე, თუ რას ნიშნავს საქართველოსთვის ევროპა და პირიქით, ევროპისთვის - საქართველო, განსაკუთრებით ენერგორესურსების მიწოდების თვალსაზრისით.

თემატურია რევაზ ჯორბენაძის ნაშრომი - „პოლიტიკური კონფლიქტების მართვა“. ავტორი განიხილავს კონფლიქტის ხუთ ძირითად ტიპს: ინფორმაციული, ინსტიტუციონალური, ღირებულებათა, ურთიერთდამოკიდებული და ინტერესთა კონფლიქტები. განმარტავს, თუ რას ნიშნავს თითოეული მათგანი და გამოყოფს მათ მთავარ მახასიათებლებს. პოლიტიკურ კონფლიქტს კი განიხილავს, როგორც დაპირისპირებას პოლიტიკური სუბიექტებისა, რომელთაც სხვადასხვა ინტერესი, ღირებულებები და შეხედულებები გააჩნიათ, ისინი ახდენენ ერთმანეთზე ზემოქმედებას საკუთარი ინტერესების მონოპოლიზაციისთვის.

საინტერესო და ვრცელი ნაშრომია ნიკა ჩიტაძის წიგნი - „პოლიტოლოგია“ , სადაც IX ნაწილი დათმობილი აქვს საქართველოში, კერძოდ, ოკუპირებულ რეგიონებში არსებულ კონფლიქტებს. ავტორი აანალიზებს 2008 წლის აგვისტოს ომის შედეგებს, თუ როგორ იქცა აფხაზეთი და „სამხრეთ ოსეთი“ ოკუპირებულ ტერიტორიებად. იგი დეოკუპაციისა და არსებული კონფლიქტების გადაწყვეტის ერთადერთ გზად საქართველოს სოციალურ-ეკონომიკურ განვითარებას და დემოკრატიული ინსტიტუტების გაძლიერებას ასახელებს.

2008 წლის აგვისტოს ომზე მნიშვნელოვანი ნაშრომია რონალდ ასმუსის „მცირე ომი, რომელმაც მსოფლიო შეძრა“ (Asmus, A Little War that Shook the World. Georgia, Russia and the Future of the West, 2010). ავტორი მიმოიხილავს იმ მოვლენებს, რომელთაც საქართველო 2008 წლის ომამდე მიიყვანა. ასმუსი მსჯელობს კავკასიის რეგიონში არსებულ გეოპოლიტიკურ ვითარებაზე და მასში რუსეთის ფედერაციის ინტერესებზე. აღნიშნავს, რომ მოსკოვმა საქართველო დასაჯა თავისი დასავლური ორიენტაციის გამო. საქართველოსა და რუსეთს შორის

ურთიერთობის მოგვარებისთვის კი, ავტორის აზრით, პირველ რიგში დასავლეთსა და რუსეთს შორის უნდა მოხდეს ურთიერთობის ნორმალიზება. მისივე მოსასზრებით, რეალურად 2008 წელს ომის გამომწვევი არც ერთი საკითხი არ გადაჭრილა და სამომავლოდ კონფლიქტის ალბათობაც მაღალია. საქართველოს კვლავ სურს დასავლეთისკენ სვლა, რუსეთს კი - მისი შეჩერება.

მნიშვნელოვანი დოკუმენტი, რომელიც შეიქმნა 2008 წლის აგვისტოს ომის შემდეგ, არის საქართველოში მომხდარ კონფლიქტებთან დაკავშირებული ფაქტების დამდგენი დამოუკიდებელი საერთაშორისო მისიის მიერ შემუშავებული „ანგარიში“, რომელიც შედგება სამი ტომისგან. ეს არის საკმაოდ ობიექტური დოკუმენტი, სადაც განხილულია კონფლიქტის გამომწვევი მიზეზები, კონფლიქტის ესკალაცია და შედეგები. მასში გადმოცემულია მხარეთა თვალთახედვა და პოზიციები, თუ რაში ადანაშაულებენ ისინი ერთმანეთს და რა მიზნით გამოიყენეს ძალა.

საინტერესოა სვანტე ე. კორნელისა და ს. ფრედერიკ სტარის სტატიათა კრებული - „2008 წლის აგვისტოს ქვემეხები. რუსეთის ომი საქართველოში“ (Cornell S. E. & Starr S.F. , „The Guns of August 2008, Russia’s War in Georgia“), - სადაც სტატიის ავტორები სხვადასხვა კუთხით წარმოაჩენენ აგვისტოს მოვლენებს. ხაზგასმით აღნიშნულია საქართველოს მაშინდელი ხელისუფლების სწრაფვა ნატო-სკენ, რაც წინააღმდეგობაში მოდიოდა მოსკოვის ინტერესებთან. აღნიშნულ კრებულში მითითებულია, თუ ვინ იყო რეალურად დაინტერესებული ომის გაჩაღებით.

2008 წლის აგვისტოს ომზე საკმაოდ საინტერესო წიგნია პეტრე მამრადის - „ავანტიურა 08.08.08“, რომელშიც ავტორი აანალიზებს გზას ომამდე, საქართველოს მაშინდელი ხელისუფლების ქმედებებს და კონკრეტული პოლიტიკოსების მოსაზრებებს. იგი აკრიტიკებს მიხეილ

სააკაშვილის (საქართველოს იმდროინდელი პრეზიდენტის) ხელისუფლებას არასათანადო გამონათქვამებისა და სეპარატისტული რეჟიმებისადმი არასერიოზული დამოკიდებულების გამო. ავტორის აზრით, საქართველოს 2008 წელს საჯაროდ უნდა განეცხადებინა, რომ არასოდეს გამოიყენებდა ძალას აფხაზეთისა და ცხინვალის რეგიონის დასაბრუნებლად, ეზრუნა აფხაზებისა და ოსების ნდობის მოპოვებაზე, რუსეთის, აშშ-ისა და ევროკავშირის ჩართვით სეპარატისტულ რეჟიმებში უნდა დაეწყო და განეხორციელებინა ეკონომიკური, კულტურული და სოციალური პროექტები. ავტორის აზრით, ნატო-ში გაწევრიანება უნდა განხორციელდეს აღნიშნული ორგანიზაციისა და რუსეთის ინტერესების სრული თანხვედრით, ასევე, აფხაზებისა და ოსების თანხმობით.

საინტერესოა სტივენ ჯონსის *„საქართველო: პოლიტიკური ისტორია დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ“*, სადაც საუბარია, თუ რა გზა გაიარა საქართველომ XX საუკუნის 90-იანი წლებიდან; როგორი იყო ქვეყნის პრეზიდენტების - ზ. გამსახურდიას, ე. შევარდნაძისა და მ. სააკაშვილის ნაციონალური შეხედულებები; გაანალიზებული და შედარებულია მათი ქმედებები და პოლიტიკა აფხაზეთისა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის მიმართ.

მნიშვნელოვანია სოსო (მალხაზ) ვახტანგაშვილის წიგნი - *„საქართველოში ოსების განსახლების ისტორიული და სამართლებრივი ასპექტები“*, სადაც ჩვენთვის ყველაზე საინტერესო IV თავია („კავკასიის გეოპოლიტიკა“). ავტორი საუბრობს რუსეთის მზაკვრულ დამოკიდებულებაზე საქართველოს მიმართ. მისი აზრით, საქართველოს შუაგულში ხელოვნურად შეიქმნა ოსური ანკლავი, რომლის ფუნქციაც რუსეთის მიერ საქართველოზე სამხედრო-პოლიტიკური ზეგავლენის მოხდენა იყო. მოსკოვისთვის აღნიშნულ ტერიტორიას უდიდესი

სტრატეგიული მნიშვნელობა ენიჭება, რის გამოც იგი ხშირად აქეზებს ოსებს ქართველების წინააღმდეგ.

დისერტაციის სტრუქტურა

წარმოდგენილი დისერტაცია შედგება შესავლის, სამი თავის, თერთმეტი ქვეთავის, დასკვნისა და გამოყენებული ლიტერატურის სიისგან.

ნაშრომის ძირითადი შინაარსი

სადისერტაციო ნაშრომში გაანალიზებულია რუსეთის მიერ ოკუპირებულ აფხაზეთსა და „სამხრეთ ოსეთში“ არსებული მინინაციონალიზმის გავლენა საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე. განხილულია რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომამდე და ომის შემდგომ არსებული სიტუაცია, იდენტიფიცირებულია საქართველოს ევროკავშირსა და ნატო-ში გაწევრიანების ხელშემშლელი ფაქტორები.

ნაშრომის შედგება შესავლის, სამი თავის, თერთმეტი ქვეთავისა და დასკვნისაგან, ნაშრომს თან ერთვის გამოყენებული ლიტერატურის სია და დანართები.

შესავალში გადმოცემულია დისერტაციის საკვლევი თემის აქტუალურობა, თემის დამუშავების მდგომარეობა, მეთოდოლოგია და თეორიული ჩარჩო, ჰიპოთეზა, საკვლევი კითხვები, თემის მიზნები და ამოცანები, კვლევის საგანი, თემის დამუშავების დროს გამოყენებული მეთოდები, ასევე, ნაშრომის თეორიული და პრაქტიკული მნიშვნელობა.

თავი I. მინინაციონალიზმის თეორიულ-მეთოდოლოგიური საფუძვლები და საქართველოში მისი გავლენის ისტორიული ფონი

ნაშრომის აღნიშნულ თავში, შესწავლილი და გაანალიზებულია მინინაციონალიზმის თეორიულ-მეთოდოლოგიური საფუძვლები და მისი გავლენის ისტორიული ფონი საქართველოში. ზოგადად, საუბარია ნაციონალიზმზე, როგორც დუალისტური ბუნების მქონე ფენომენზე. გადმოცემულია საქართველოში მისი გამოვლენის თავისებურებები და ტიპოლოგია. გაანალიზებულია აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმის (სეპარატისტული ნაციონალიზმის) ბუნება და გამოვლენის ისტორიული რეტროსპექტივა.

საერთაშორისო ურთიერთობებში ნაციონალიზმი კვლავ რჩება აქტუალურ საკითხად. სამეცნიერო ლიტერატურაში ამ ცნებას სხვადასხვა დატვირთვა და მნიშვნელობა აქვს. იგი ხან გრძნობებთან ასოცირდება, ხანაც უბრალოდ, იდეოლოგიად მოიაზრება. იგი ცნობილია თავისი დუალისტური ბუნებით.

სეპარატისტული ნაციონალიზმი თანამედროვე მსოფლიოში არაერთი სახელმწიფოს მთავარ პრობლემას წარმოადგენს. „ცივი ომის“ დასრულების შემდეგ შეიქმნა ილუზია, რომ კომუნიზმის კრახისა და საბჭოთა კავშირის დაშლის შემდეგ მსოფლიოში დაპირისპირებები აღარ იქნებოდა და მხოლოდ ლიბერალურ-დემოკრატიული იდეების ხანა დადგებოდა. მაგრამ XX საუკუნის 90-იან წლებში განვითარებულმა მოვლენებმა ცხადყო, რომ ეს მოსაზრება მხოლოდ ილუზია იყო. ნაციონალიზმი უფრო მძლავრად და აგრესიულად იჩენდა თავს ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებში (მოლდოვა, საქართველო, აზერბაიჯანი და სხვ.).

ეთნიკური უმცირესობების სეპარატისტული ნაციონალიზმი (მინინაციონალიზმი) პირდაპირ ეწინააღმდეგებოდა ქვეყნების ტერიტორიულ მთლიანობას თავისი აგრესიული ხასიათის გამო. ამასთან, სეპარატისტები თავს ეროვნულ-განმათავისუფლებელ მოძრაობად თვლიან და ეფუძნებიან საერთაშორისო სამართლის - ხალხთა თვითგამორკვევისა და თანასწორუფლებიანობის პრინციპს.

სეპარატისტული ნაციონალიზმის ძირითადი თავისებურება ისაა, რომ მიმართულია სახელმწიფოს ცენტრალიზებული მმართველობის წინააღმდეგ და თვითგამორკვევისთვის იბრძვის. ეს უკანასკნელი კი, თავის მხრივ, საერთაშორისო სამართალში განსაზღვრულია, როგორც ერთ ტერიტორიაზე მცხოვრები ხალხის უფლება, თვითონ განსაზღვროს საკუთარი პოლიტიკური სტატუსი, აკონტროლოს თავისი თავი და არ იყოს მართული. ამგვარი მოთხოვნით იგი პირდაპირ შედის კონფლიქტში ტიტულარული ერის ნაციონალიზმთან, რაც იმთავითვე სახელმწიფო ნაციონალიზმია. მინინაციონალიზმი ყოველთვის არ არის მიმართული საკუთარი სახელმწიფოს შექმნისკენ, იგი შეიძლება ავტონომიისთვის, ფედერაციისთვის ან სამოკავშირეო სახელმწიფოს შექმნისთვის იბრძოდეს. მინინაციონალიზმის მთავარი დამახასიათებელი ნიშანი ისაა, რომ ეთნიკური უმცირესობები უკმაყოფილონი არიან იმ მდგომარეობით, რაშიც იმყოფებიან და სურთ არსებული მდგომარეობის შეცვლა. მისი გამოვლენის სიმპაფრე და ფორმა დამოკიდებულია სახელმწიფოს ტერიტორიულ მოწყობაზე, განვითარებაზე, მასში არსებულ პოლიტიკურ კულტურასა და სამოქალაქო თვითშეგნებაზე.

საბჭოთა კავშირის მიერ საქართველოს ტერიტორიაზე ჩადებული „შენელებული მოქმედების ნაღმი“ ეთნიკური შუღლის სახით მეოცე სუკუნის 80-იანი წლებიდან ამოქმედდა, რასაც ორი სეპარატისტული

რეჟიმის ფორმირება მოჰყვა. XX საუკუნის 90-იანი წლებიდან მოყოლებული საქართველოშიც არსებობს მინინაციონალიზმის გარკვეული ფორმები აფხაზეთსა და „სამხრეთ ოსეთში“. ეს არის გარემალეების მიერ წახალისებული და ინსპირირებული სეპარატიზმი, რომელიც ეწინააღმდეგება ქვეყნის ერთიანობის იდეას.

აღნიშნულ თავში გაანალიზებულია აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმის თავისებურებები. ქრონოლოგიურად განხილულია თუ როდის, რა გარემოებაში და რა ფორმით ვლინდებოდა იგი. აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმი, თავისი არსით, ეწინააღმდეგება საქართველოს ტერიტორიული მთლიანობის და ერთიანობის იდეას. ორივე მათგანი ინსპირირებულია რუსეთის მიერ, ამ უკანასკნელს კი თავის მხრივ, კავკასიის რეგიონში გააჩნია კონკრეტული გეოპოლიტიკური ინტერესი.

ექსპერტთა დიდი ნაწილი თვლის, რომ აფხაზური და ოსური ნაციონალიზმი თავიდან ბოლომდე რუსული პროექტებია. დამოუკიდებლობის მოპოვების შემდეგ საქართველომ უმძიმესი ეთნოპოლიტიკური კონფლიქტები გადაიტანა, რომელმაც შინაგანად დაასუსტა და გამოფიტა იგი. რა თქმა უნდა, ქართულ-აფხაზური და ქართულ-ოსური კონფლიქტების მიზეზები შეიძლება იყოს ტერიტორიული სტატუსი, კონსტიტუციასთან თუ თვითმმართველობის უფლებებთან დაკავშირებული საკითხები, მაგრამ ფაქტია, რომ ეთნიკური ელემენტები მასში ჭარბადაა, რითაც დღემდე მანიპულირებს მოსკოვი. სწორედ ამიტომ, ზემოაღნიშნული შიდაომები განხილული, როგორც ეთნოპოლიტიკური კონფლიქტები, რომელიც არანაირად არ გამორიცხავს დაპირისპირებებს სხვა გარემოებების ნიადაგზე.

თავი II. რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომის პოლიტიკური შედეგები და მინინაციონალიზმის დინამიკა

მეორე თავში გაანალიზებულია რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომის ბუნება, მისი პოლიტიკური შედეგები და ომის შემდგომ მინინაციონალიზმის გამოვლენის თავისებურებები. ქრონოლოგიურად განხილულია ის მოვლენები, რომლებიც წინ უძღოდა აგვისტოს ომს. ასევე, აღნიშნული კონფლიქტი გაანალიზებულია ძალის უპირატესობის კონტექსტში, როგორც დიდი და პატარა სახელმწიფოების დაპირისპირება, სადაც ძალას აქვს გადამწყვეტი მნიშვნელობა.

რუსეთ-საქართველოს დაპირისპირება 2008 წლის აგვისტოს თვეში არ დაწყებულა. ეს ურთიერთობა მრავალ წელს ითვლის და სხვადასხვა ისტორიულ პერიოდში სხვადასხვაგვარი იყო - ზოგჯერ კეთილმეზობლური, ზოგჯერაც - მტრული. XX საუკუნის ბოლოს განვითარებული მოვლენების გამო ქართულ-რუსული ურთიერთობები საკმაოდ დაიძაბა, ხოლო 2008 წლის აგვისტოს ომი აღნიშნული დამაბულობის ერთგვარი კულმინაცია იყო.

ქართულ-რუსული ურთიერთობები განსაკუთრებით გაართულდა 2003 წლის „ვარდების რევოლუციის“ შემდგომ, რა დროსაც, საქართველოში ძირეული პოლიტიკური ცვლილებები განხორციელდა, რომლის ერთ-ერთი უმთავრესი შემადგენელი ნაწილი ნატო-სა და ევროკავშირში გაწევრიანება იყო. ეს კი მოსკოვის გაღიზიანების მიზეზი გახდა, რაც ქართულ პროდუქციაზე ემბარგოს დაწესებით, ცხინვალის რეგიონის მეზობელ სოფლებში ინტენსიური სროლებით, აფხაზეთში არსებული უძრავი ქონების პრივატიზებით და მასში რუსეთის ე.წ. სამშვიდობო ძალების დამატებითი კონტინგენტის შეყვანაში გამოიხატა. იგი

აცხადებდა, რომ საჭიროების შემთხვევაში აფხაზეთისა და „სამხრეთ ოსეთის“ ტერიტორიაზე საკუთარი მოქალაქეების დასაცავად სამხედრო ძალასაც გამოიყენებდა. ომამდე არსებული მოვლენები თითქოს ცხადყოფდა, რომ კონფლიქტის ესკალაცია გარდაუვალი იყო. მხარეები აძლიერებდნენ შეიარაღებას და ყოველდღიურად იზრდებოდა დამაბულობა. თითქმის არ ჰქონდათ დოკლომატიური ურთიერთობები და ადგილი ჰქონდა ურთიერთბრალდებებს.

მეორე თავში გაანალიზებულია რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის კონფლიქტის ტიპოლოგია. აღნიშნული დაპირისპირება იყო: ინფორმაციული, ინსტიტუციონალური, ღირებულებითი, ურთიერთდამოკიდებულებითი და ინტერესთა.

მსოფლიო ისტორია ცხადყოფს, რომ ძალა დღემდე მნიშვნელოვანი ფენომენია სახელმწიფოებისთვის. ჯერ მხოლოდ იმიტომ, რომ ანარქიულ გარემოში, სადაც არ არსებობს ცენტრალური მთავრობა, ძალა პოლიტიკური ურთიერთობების განუყოფელი ნაწილია და მეორეც, ძალა არა მხოლოდ სამხედრო, არამედ სხვა სახის მიზნების მიღწევაშიც შეიძლება, დაეხმაროს სახელმწიფოს მისი უნივერსალური ხასიათის გამო. ძალა არ გულისხმობს მხოლოდ მაღალი დონის სამხედრო შესაძლებლობებს, იგი უნივერსალური ხასიათისაა და მოიცავს სხვადასხვა ასპექტს, რომელთა ერთიანობითაც განისაზღვრება სახელმწიფოს სიძლიერე.

საერთაშორისო საზოგადოება თანხმდება, რომ სადავო საკითხების მოლაპარაკებების გზით გადაწყვეტას ალტერნატივა არა აქვს. აქედან გამომდინარე, თამამად შეგვიძლია ვთქვათ, რომ სახელმწიფოთა მიერ ძალის გამოყენება თითქმის ყოველთვის ნიშნავს პოლიტიკის ნაწილობრივ წარუმატებლობას.

აღნიშნულ თავში აგვისტოს ომი გაანალიზებულია რობერტ არტის თეორიის მიხედვით, რომელიც გვეუბნება, რომ სახელმწიფოები ძალის გამოყენებას მიმართავენ თავდაცვის, დაშინების, იძულების და ტრაზახის მიზნით.

2008 წლის ომმა საქართველო დააშორა დასავლეთს. რუსეთმა იზრუნა იმაზე, რომ საქართველოს არასტაბილური ქვეყნის იმიჯი შექმნოდა და ნაკლებად მიმზიდველი ყოფილიყო ნატო-სა და ევროკავშირისთვის. ომის შემდეგ კი თავის აგრესიას აგრძელებს ბორდერიზაციის სახით.

აგვისტოს ომის შემდეგ აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმი საქართველოსთვის მთავარ გამოწვევად იქცა. თავიდანვე ცხადი იყო, რომ აფხაზური და ოსური ნაციონალური პროექტები პრინციპულად განსხვავდება ქართული ნაციონალური პროექტისგან. „სამხრეთ ოსეთი“ უალტერნატივო ერთგულებას იჩენს რუსეთის ფედერაციის მიმართ და დღემდე სურს, იყოს მისი ნაწილი, ხოლო აფხაზეთში ამ მხრივ განსხვავდება სიტუაცია. აფხაზ სეპარატისტებს სურთ საერთაშორისო აღიარება აფხაზეთისა, როგორც დამოუკიდებელი, სუვერენული სახელმწიფოსი.

თავი III. მინინაციონალიზმის გავლენა საქართველოში მიმდინარე პოლიტიკურ პროცესებზე

მესამე თავში გაანალიზებულია, მინინაციონალიზმის გავლენა საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე. გადმოცემულია საქართველო-ევროკავშირისა და საქართველო-ნატო-ს ურთიერთობების ისტორია. კვლევის აღნიშნულ ნაწილში იდენტიფიცირებულია ის წინააღმდეგობები, რასაც საქართველო აწყდება ევროპულ და ევროატლანტიკურ გზაზე.

ყველასთვის ცნობილია, რომ საერთაშორისო ორგანიზაციები მნიშვნელოვან როლს ასრულებენ მსოფლიოში მშვიდობის დამყარებასა და შენარჩუნებაში. მცირე ქვეყნებისთვის უსაფრთხოების თვალსაზრისით და ეკონომიკური, პოლიტიკური თუ სოციალური განვითარებისთვის კარგი საშუალებაა სხვადასხვა ტიპის სახელმწიფოთა თანამეგობრობების წევრობა. საერთაშორისო ორგანიზაციების წევრი სახელმწიფოები სხვადასხვა სფეროში თანამშრომლობენ, რაც, თავის მხრივ, ამცირებს ერთმანეთზე თავდასხმის ალბათობას. ამასთან, ის არის არაჩვეულებრივი საშუალებაც - გააცნო საკუთარი პოზიცია საერთაშორისო საზოგადოებას. განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია აღნიშნული ფაქტორი მცირე სახელმწიფოებისთვის, რომელთაც სურთ საკუთარი გასაჭირის „მსოფლიოს ყურამდე“ მიტანა.

ნატო-ს წევრობა, უსაფრთხოების საერთო ქოლგის ქვეშ ყოფნას, ხოლო ევროკავშირის წევრობა ეკონომიკურ, დემოკრატიულ და სოციალურ განვითარებას ნიშნავს. აღნიშნულ ორგანიზაციებთან ურთიერთობების ფარგლებში, არა ერთი ხელშეკრულება გაფორმდა, რომელთა მიზანიც ქვეყნის წინსვლა და განვითარებაა. მესამე თავში საუბარია სხვადასხვა

ტიპის პროგრამებსა და თანამშრომლობის ფორმატებზე, რომელთა დახმარებითაც საქართველო უფრო მეტად დაუახლოვდა ნატო-სა და ევროკავშირის სტანდარტებს.

უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოსთვის არც თუ ისე მარტივია, გახდეს აღნიშნული ორგანიზაციების სრულფასოვანი წევრი. ვინაიდან, ნატო-სა და ევროკავშირისთვის ერთგვარი „თავის ტკივილია“ თავიანთ რიგებში მიიღონ დიდი პრობლემების მქონე პატარა ქვეყანა. ამავე თავში, საუბარია იმ ხელშემშლელ ფაქტორებზე, რომელთაც საქართველო აწყდება აღნიშნული ორგანიზაციებისკენ მიმავალ გზაზე. მათ შორისაა: რუსეთი (რომლისთვისაც მიუღებელია ნატო-ს გაფართოება აღმოსავლეთით), ნატო-სა და ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების არაერთგვაროვანი დამოკიდებულება საქართველოს გაწევრიანებასთან დაკავშირებით, ქართული საზოგადოების გარკვეული ნაწილის ერთ-ერთი მთავარი პრობლემა არის ილუზია (თითქოს შიდაკონფლიქტების მოგვარებაში ნატო დაგვეხმარება), ქართული სახელმწიფო ინსტიტუტების მოუმწიფებლობა, სეპარატისტული რეჟიმები და მათგან წამოსული მინინაციონალიზმი.

დასკვნა

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, შეგვიძლია, დავასკვნათ, რომ რუსეთის ფედერაციის მიერ ოკუპირებულ აფხაზეთსა და „სამხრეთ ოსეთში“ არსებული მინინაციონალიზმი უარყოფითად მოქმედებს საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე. იგი განსაზღვრავს ქვეყნის პოლიტიკურ დღის წესრიგს და ძირითად მიმართულებებს, მასზეა დამოკიდებული ქვეყნის აწმყო და მომავალი.

მნიშვნელოვანია, რომ ნაშრომის საკვლევ კითხვებზე გაცემული პასუხების შეჯამებით, შესაძლებელია კონკრეტული დასკვნების გამოტანა და რეკომენდაციების შემუშავება.

ჩვენ დავინახეთ, რომ ნაციონალიზმი კვლავაც რჩება აქტუალურ საკითხად მსოფლიო საზოგადოებაში და მნიშვნელოვან როლს ასრულებს სახელმწიფოთა ყოველდღიურ ცხოვრებაში, ვინაიდან არ არსებობს ერი ნაციონალური გრძნობების გარეშე. ნაციონალიზმი გამოირჩევა თავისი დუალისტური ბუნებით, იგი არის როგორც გამაერთიანებელი, ისე გამხლეჩი ძალა.

ნაციონალიზმი ბოროტებაა მაშინ, როდესაც იგი ქადაგებს ერის გამორჩეულობასა და უპირატესობას, სხვა ეროვნებების სიძულვილს, საზოგადოებას ამზადებს ომისთვის, ავლენს ტერიტორიულ პრეტენზიებს, არის არატოლერანტული და შეუწყნარებელი, ხოლო სიკეთეა მაშინ, როდესაც ხელს უწყობს ხალხთა გაერთიანებას - საერთო იდეის ირგვლივ და ერი-სახელმწიფოს შექმნისკენ უბიძგებს, ვინაიდან, ნაციონალიზმი პოლიტიკური და სახელმწიფოებრივი მშენებლობის ერთადერთი ლეგიტიმური ძალაა.

როგორც დავინახეთ, ზემოაღნიშნული კვლევის საგანი იყო მინინაციონალიზმი, იგივე სეპარატისტული ნაციონალიზმი, რომელიც ორიენტირებულია საზოგადოების გახლეჩასა და სახელმწიფოს ტერიტორიული მთლიანობის რღვევაზე. იგი ვლინდება მაშინ, როცა:

- კონკრეტული ეთნიკური ჯგუფი უკმაყოფილოა ცენტრალური მმართველობით.

- კონკრეტული ეთნიკური ჯგუფი განვითარების იმგვარ ნიშნულს აღწევს, როცა თვლის, რომ საკუთარი სახელმწიფო უნდა ჰქონდეს და არ იყოს სხვის მიერ მართული.
- არსებობს ეთნიკური თვითმყოფადობის განადგურების შიში.
- უმცირესობაში მყოფი ეთნიკური ჯგუფი განიცდის ჩაგვრას ტიტულარული ერის მხრიდან.
- კონკრეტულ ეთნიკურ ჯგუფს გააჩნია „რომანტიკული“ გრძნობები გარეძალების მიმართ და ა.შ.

ჩვენ დავინახეთ, რომ აფხაზეთისა და „სამხრეთ ოსეთის“ სეპარატისტული რეჟიმები განსაზღვრავენ საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკური დღის წესრიგს და ძირითად მიმართულებებს. ამავდროულად, ისინი წარმოადგენენ საქართველოსადმი მტრულად განწყობილი ქვეყნის მთავარ დასაყრდენს, რომელსაც თავის მხრივ, კონკრეტული გეოპოლიტიკური ინტერესები გააჩნია კავკასიის რეგიონში.

საქართველოში ოსური და აფხაზური მინინაციონალიზმის მთავარი წამქეზებელი ძალა რუსეთის ფედერაციაა. სწორედ მის ინტერესებში შედის სუსტი და დაყოფილი საქართველოს არსებობა, ვინაიდან დასუსტებული მეზობელი სახელმწიფოს (ყოფილი საბჭოთა რესპუბლიკის) კონტროლი უფრო მარტივია.

ჩვენ დავრწმუნდით, რომ აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმი თავიდან ბოლომდე რუსული პროექტებია - საქართველოს ერთიანი სახელმწიფოს იდეის წინააღმდეგ. აფხაზებისა და ოსებისთვის მიუღებელია ყოველგვარი ქართული, მათი ნაციონალური პროექტები, პრინციპულად განსხვავდება ქართული ნაციონალური პროექტისგან. თავის მხრივ, აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმებიც განსხვავდებიან ერთმანეთისგან. „სამხრეთ ოსეთი“ უალტერნატივო

ერთგულებას იჩენს რუსეთის ფედერაციის მიმართ და დღემდე სურს, იყოს მისი ნაწილი, ხოლო აფხაზ სეპარატისტებს სურთ საერთაშორისო აღიარება აფხაზეთისა, როგორც დამოუკიდებელი, სუვერენული სახელმწიფოსი.

საინტერესო იყო რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომამდე არსებული მდგომარეობის ქრონოლოგიურად განხილვა და გაანალიზება. ყოველივე ცხადყოფდა, რომ კონფლიქტის ესკალაცია გარდაუვალი იყო (იგულისხმება სამხედრო მზადყოფნა და ომისთვის მზადება). ეს იყო ომი - თავისი მძიმე პოლიტიკური, ეკონომიკური, სოციალური და ფსიქოლოგიური შედეგებით, ოკუპაცია კი გრძელდება „ბორდერიზაციის“ სახით.

აღნიშნული დაპირისპირება, იყო ინფორმაციული, ინსტიტუციონალური, ღირებულებითი, ურთიერთობითი და ინტერესთა კონფლიქტი. ვინაიდან, ომამდე და ომის დროსაც ადგილი ჰქონდა: 1. ინფორმაციის დამახინჯებას; 2. სეპარატისტული რეჟიმების „ადმინისტრაციულ ორგანოებსა“ და საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლების შესაბამის ადმინისტრაციულ ორგანოებს შორის კომუნიკაციის არარსებობას (დღესაც არ არსებობს); 3. მხარეების განსხვავებულ შეხედულებებს იმის მიმართ, თუ რა არის სამართლიანი და რა უსამართლო, მორალური და ამორალური; 4. მათი პოლიტიკური მრწამსის, ეროვნული ინტერესებისა და ნაციონალური პროექტების ერთმანეთისგან განსხვავებას; 5. აფხაზების და ოსების მიერ დაწერილ ისტორიებს, სადაც ქართველებს ბოროტმოქმედებად წარმოაჩენენ.

საინტერესო იყო ზეამოაღნიშნული ომის განხილვა რობერტ არტის თეორიის მიხედვით - ძალის უპირატესობის კონტექსტში. სახელმწიფოები, თავიანთი მიზნების მისაღწევად, თავისი დიდი ფასის მიუხედავად, ძალადობას მაინც ხშირად მიმართავენ. რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის

აგვისტოს ომში, მხარეთა განცხადებით, ძალა გამოყენებულ იქნა თავდაცვის მოტივით. ეს იყო დიდი და პატარა სახელმწიფოს დაპირისპირება, სადაც პატარა სახელმწიფოს მარცხი გარდაუვალი იყო.

აღნიშნულმა ომმა მნიშვნელოვნად იმოქმედა საქართველოს მომავალზე. რამდენიმე წლით უკან დახია სახელმწიფოს ევროპული და ევროატლანტიკური პერსპექტივა, შეუქმნა არასტაბილური ქვეყნის იმიჯი და შესაბამისად, ნაკლებად მიმზიდველი გახდა უცხოური ინვესტიციებისთვის.

ომის შემდგომ საქართველო ახალი გამოწვევების წინაშე აღმოჩნდა. 2008 წლის 26 აგვისტოს კრემლმა სცნო აფხაზეთისა და ე.წ. სამხრეთ ოსეთის „დამოუკიდებლობა“, რითაც უგულბელყო საქართველოს სუვერენიტეტი და ტერიტორიული მთლიანობა. მას არ სურდა, საქართველო ევროპისთვის ენერგორესურსების ალტერნატიული მიმწოდებელი ყოფილიყო. იგი ვერ შეეგუა იმ გარემოებას, რომ რუსეთის გვერდის ავლით, კასპიისპირეთიდან ენერგორესურსების ტრანსპორტირების ალტერნატიული მარშრუტები განვითარდა. ომის შემდეგ, მნიშვნელოვნად შეფერხდა საქართველოში საერთაშორისო პროექტების განხორციელება, ვინაიდან ენერგორესურსების მიწოდებისთვის, პირველ რიგში, სტაბილური გარემოს შექმნაა საჭირო, რათა კონკრეტულმა პროდუქციამ უსაფრთხოდ მიაღწიოს ადრესატამდე. მოსკოვის მიზანი საქართველოს სახელმწიფოებრიობის მოსპობა და სამუდამოდ მის გეოპოლიტიკურ არეალში დატოვებაა, შესაბამისად, ნებისმიერ დროს არსებობს აგრესიის გამეორების შანსი.

როგორც ვხედავთ, ომის შემდეგ ოკუპაცია გრძელდება „ბორდერიზაციის“ სახით, რაც ემსახურება რუსეთის სტრატეგიას - მთარღვიოს ქვეყნის სუვერენიტეტი და ხელი შეუშალოს დამოუკიდებელი

საშინაო თუ საგარეო პოლიტიკის წარმოებას. სეპარატისტები ყოველდღიურად იტაცებენ ქართულ მიწებს. ამას თან ახლავს „საზღვრის“ გადაკვეთის ბრალდებით საქართველოს მოქალაქეების ყოველდღიური დაკავება, გატაცება და წამება.

საინტერესო იყო საქართველოს ევროკავშირთან და ნატო-სთან ურთიერთობების განხილვა და გაანალიზება. ისეთი პატარა ქვეყნისთვის როგორც საქართველოა, ძალზედ მნიშვნელოვანია, იყოს აღნიშნული ორგანიზაციების წევრი, რაც ავტომატურად ნიშნავს უფრო მეტი განვითარების შესაძლებლობას და უსაფრთხოების გარანტიებს. საქართველოს საგარეო პოლიტიკური კურსი არის პროდასავლური და მისი მიზანია ევროკავშირისა და ნატო-ში გაწევრიანება. იგი აქტიურადაა ჩართული სხვადასხვა პროგრამაში, რისი მიზანიც ევროკავშირისა და ნატო-ს სტანდარტებთან დაახლოებაა. თუმცა, აღნიშნულ გზაზე, არაერთ წინააღმდეგობას აწყდება, რომელთა გადალახვაც, არსებული სიტუაციის ფონზე საკმაოდ რთულია.

ევროკავშირისა და ნატო-ში ინტეგრაციის გზაზე, საქართველოსთვის უამრავი ხელშემშლელი ფაქტორი არსებობს, მათ შორისაა:

- რუსეთი, რომლისთვისაც მიუღებელია ნატო-ს გაფართოება აღმოსავლეთით. მოსკოვი, როგორც საბჭოთა კავშირის სამართალმემკვიდრე, დღემდე ვერ ეგუება გავლენის სფეროების დაკარგვას ყოფილ საბჭოთა რესპუბლიკებზე. ნატო მისთვის წარმოადგენს მთავარ საფრთხეს, შესაბამისად, იგი ეწინააღმდეგება აღნიშნული ორგანიზაციის სამხედრო ბაზების განლაგებას მის საზღვრებთან ახლოს. რუსეთის ფედერაციას აქვს თავისი კონკრეტული გეოპოლიტიკური ინტერესი კავკასიაში და იგი არ დაუშვებს, სხვა, განსაკუთრებით მისთვის მიუღებელი სახელმწიფოს

გავლენის ზრდას აღნიშნულ რეგიონში. იგი აქტიურად იყენებს „რბილ ძალას“, რომლის მიზანია კრემლის რეჟიმის მხარდამჭერი ნარატივების შექმნა და გავრცელება. რუსეთი არ დაუშვებს, რომ საქართველო ევროპისთვის ენერგორესურსების მიწოდების ალტერნატიული გზა გახდეს და მეტიც, მისი გვერდის ავლით მოხდეს ეს ყველაფერი. სწორედ ამიტომ, მის ინტერესებში შედის, სამხრეთ კავკასიის ქვეყნების წინაშე არსებული პოტენციური საფრთხეების გააქტიურება და მხარდაჭერა.

- ნატო-სა და ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების არაერთგვაროვანი დამოკიდებულება საქართველოს გაწევრიანებასთან დაკავშირებით. შედარებით უფრო ძველი ევროპული ქვეყნები ნატო-ს გაფართოებას დიდი ენთუზიაზმით არ უყურებენ, მათი აზრით, ალიანსი ვერ აიტანს სწრაფ გაფართოებას. სკანდინავიის ზოგიერთი ქვეყანა მიიჩნევს, რომ ნატო ნეიტრალური და ობიექტური უნდა იყოს, რაც ნიშნავს, რომ თუკი რომელიმე სახელმწიფო დააკმაყოფილებს პირობებს, იგი უნდა გაწევრიანდეს ალიანსში, სახელმწიფოთა ნაწილი კი, ამერიკის შეერთებული შტატების მეთაურობით, სწრაფი გაფართოების მომხრენი არიან. იგივე სიტუაციაა ევროკავშირის წევრ ქვეყნებს შორისაც, ისინი არაერთსულოვანნი არიან აღნიშნულ საკითხთან დაკავშირებით. ამასთან, ისინი აცნობიერებენ, რომ საქართველოს ორგანიზაციაში გაწევრიანებით, უპირისპირდებიან მოსკოვს, რომელთანაც, ბევრ მათგანს, გარკვეული სახის ეკონომიკური ურთიერთობები აქვთ. მათთვის ზედმეტი „თავსატეხია“ დიდი საშინაო პოლიტიკური პრობლემების მქონე პატარა სახელმწიფოს მიღება. შესაბამისად, ჩნდება საფუძვლიანი ეჭვი, რომ ზემოაღნიშნულ ორგანიზაციებში

საქართველოს გაწევრიანების საკითხი, უბრალოდ, პოლიტიკური ნების საკითხია.

- ქართული საზოგადოების გარკვეული ნაწილის ერთ-ერთი მთავარი პრობლემა არის ილუზია, თითქოს შიდაკონფლიქტების მოგვარებაში ნატო დაგვეხმარება. ნატო, თავის წევრებს ეხმარება საგარეო აგრესიისგან დაცვაში და არა შიდაკონფლიქტების მოგვარებაში.
- ქართული სახელმწიფო ინსტიტუტების მოუმწიფებლობა, რაც პირდაპირ აისახება გადაწყვეტილების მიღების უნარზე, საგარეო თუ საშინაო პოლიტიკის წარმოებაზე. საქართველოში, ჯერ კიდევ მიმდინარეობს დემოკრატიული ინსტიტუტების მშენებლობა. ქვეყანა კვლავ ჰიბრიდული რეჟიმების რიცხვს განეკუთვნება, რითაც აიხსნება ქართული დემოკრატიული ინსტიტუტების სისუსტე. ნატო-სა და ევროკავშირში გაწევრიანების წინაპირობა კი სახელმწიფო ინსტიტუტებში დემოკრატიული რეფორმების გატარებაა. საქართველოში კი აღნიშნული პროცესი ჯერ არ დასრულებულა.
- სეპარატისტული რეჟიმები და მათგან წამოსული მინინაციონალიზმი, არის ერთ-ერთი მთავარი ხელშემშლელი ფაქტორი საქართველოსთვის ნატო-სა და ევროკავშირისკენ მიმავალ გზაზე. ისინი საქართველოს არასტაბილური ქვეყნის იმიჯს უქმნიან, რაც პირდაპირ აისახება ეკონომიკურ, სოციალურ და პოლიტიკურ განვითარებაზე. აფხაზეთი და „სამხრეთ ოსეთი“ მოსკოვისთვის მანიპულაციის მთავარი იარაღია საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაში. იგი ხელს უწყობს ეთნიკურ ნიადაგზე დაპირისპირების გამწვავებასა და კონფლიქტის გაღვივებას. როგორც კვლევაში

დავინახეთ, მოსკოვმა აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმის სახით საქართველოში ჩადო „ფარული ნაღმი“, რომლის ამოქმედებასაც მაშინ შეუწყო ხელი, როცა ამის „დრო მოვიდა“.

საერთაშორისო ორგანიზაციების პრეროგატივა ქვეყნების საშინაო კონფლიქტების მოგვარება არ არის, ამიტომ, საზოგადოებამ არ უნდა შეიქმნას ილუზია, თითქოს, ნატო-სა და ევროკავშირში გაწევრიანებით მოგვარდება ყველა ის პრობლემა, რაც რეალურად მხოლოდ ქვეყნის მიერაა მოსაგვარებელი. ასეთ დროს, მნიშვნელოვანია ინფორმაციის სწორად მიწოდება და საკითხთა დიფერენციაცია, თუ ვის კომპეტენციაში შედის ამა თუ იმ საკითხის მოგვარება, რა პოზიტიური (ასევე ნეგატიური) შედეგები შეიძლება მოჰყვეს კონკრეტული საერთაშორისო ორგანიზაციის წევრობას, რატომ არის მნიშვნელოვანი საქართველოსთვის (როგორც პატარა ქვეყნისთვის) ნატო-სა და ევროკავშირში გაწევრიანება და ა.შ.

კვლევის მნიშვნელოვანი ნაწილია დარგის ექსპერტებთან ინტერვიუები და მათი მოსაზრებების გაზიარება. ზოგიერთი მათგანი ცალსახად აღნიშნავს, რომ „გაყინული კონფლიქტების“ მოსაგვარებლად საჭიროა მეტი მონდომება, გულწრფელი საუბარი და კონსენსუსის მიღწევის სურვილი, და არა დაუსრულებელი ურთიერთბრალდებები. მათი მოსაზრებით, სეპარატისტული რეჟიმები განსაზღვრავენ ქვეყნის ყოველდღიურობას და ეს უნდა იყოს ნებისმიერი ხელისუფლების მთავარი საზრუნავი და ამოსავალი წერტილი მანამ, სანამ არ აღდგება ქვეყნის ტერიტორიული მთლიანობა. მნიშვნელოვანი იყო მათი მოსაზრება 2008 წლის აგვისტოს ომზე, რომლის თანახმადაც, მოსკოვმა საქართველო დასაჯა თავისი პროდასავლური ორიენტაციის გამო და კიდევ უფრო დაამორა აფხაზებსა და ოსებს, რომლებიც თავის მხრივ, უფრო მეტად დაუახლოვდნენ მოსკოვს.

ამგვარად, კვლევამ დაადასტურა ჩვენი დისერტაციის ჰიპოთეზა და პასუხები გასცა საკვლევ კითხვებს. შესაბამისად, საშუალება გვაქვს, ჩამოვაყალიბოთ კონკრეტული რეკომენდაციები, რომელთა გათვალისწინებაც მნიშვნელოვანია ქვეყნის პოლიტიკური ცხოვრების წარმართვისას:

- უნდა განვსაზღვროთ, ქვეყნის ტერიტორიაზე არსებული მინი-ნაციონალიზმი ნამდვილად არის კონკრეტული ეთნიკური ჯგუფის რეალურ პრობლემაზე დაფუძნებული პროტესტის შედეგი, თუ პროვოცირებულია გარემალების მიერ;
- სახელმწიფოს მთავარი მიზანი ეთნოპოლიტიკური კონფლიქტების თავიდან არიდება და ქვეყნის ტერიტორიაზე მცხოვრები ყველა ეთნიკური ჯგუფის უსაფრთხოების უზრუნველყოფა უნდა იყოს, რაც უნდა ეფუძნებოდეს თანასწორობისა და სამართლიანობის პრინციპებს;
- როდესაც გარემალების მიერ კონკრეტულ ეთნიკურ ჯგუფში სეპარატისტული მოძრაობების წაქეზება თვალსაჩინოა, ტიტულარული ერი (ან ხელისუფლება) „ცეცხლზე ნავთს არ უნდა ასხამდეს“. ასეთ დროს, აუცილებელია ქვეყნის შიგნით მოლაპარაკებისთვის ღიაობა და კეთილგანწყობა;
- როდესაც ქვეყანას არ აქვს რესურსი - ძალისმიერი მეთოდებით დაიბრუნოს ოკუპირებული ტერიტორიები, უნდა იქონიოს მათთან კომუნიკაცია -ნებისმიერი ფორმით;
- თუკი არსებობს რეალური სურვილი კონფლიქტების მოგვარებისა, მნიშვნელოვანია იმ შეცდომების აღიარება, რომლებიც დაშვებულ იქნა წარსულში მხარეთა მიერ;

- ვინაიდან საფრთხეები დროსთან ერთად იცვლება, გადამწყვეტი მნიშვნელობა უნდა მიენიჭოს ხელისუფლების მიერ არსებული საფრთხეებისა და თავისი შესაძლებლობების სწორად აღქმას, ყველაზე მნიშვნელოვანი ინტერესების პრიორიტერიზაციას, სტრატეგიული გეგმის შედგენასა და ტაქტიკური ამოცანების ჩამოყალიბებას, თუ როგორ უნდა გაუმკლავდეს უსაფრთხოების მთავარ გამოწვევებს;
- ოკუპირებული ტერიტორიები მნიშვნელოვნად აფერხებს ქვეყნის განვითარებას, შესაბამისად, ნებისმიერი ხელისუფლების საშინაო და საგარეო პოლიტიკა მიმართული უნდა იყოს ამ პრობლემის მოგვარებისკენ;
- საქართველოს ევროპულ და ევროატლანტიკურ სივრცეებში მიმავალ გზაზე, მნიშვნელოვანია შემაფერხებელი გარემოებების სწორად განსაზღვრა, გაანალიზება და შეფასება;
- ხელისუფალთა მიერ, საგარეო პოლიტიკური გადაწყვეტილებების მიღების დროს, გასათვალისწინებელია ყველა იმ სახელმწიფოთა ფაქტორი, რომელთაც რეგიონში კონკრეტული გეოპოლიტიკური ინტერესები გააჩნიათ;
- პატარა სახელმწიფო, დიდი საშინაო პრობლემებით, აქტიურად უნდა მუშაობდეს დიპლომატიური კუთხით, რაც პირდაპირკავშირშია გადარჩენასთან და საერთაშორისო სისტემის სრულუფლებიან წევრად დარჩენასთან;
- საქართველო-რუსეთის ურთიერთობების დარეგულირება პირდაპირკავშირშია რუსეთ-დასავლეთის ურთიერთობების დარეგულირებასთან;

აღნიშნულ თემაზე მუშაობა იყო საინტერესო და მნიშვნელოვანი, რადგან ჩვენ ყოველდღიურად ვადევნებთ თვალს, თუ როგორ მოქმედებს სეპარატისტული რეჟიმების არსებობა საქართველოს საშინაო და საგარეო პოლიტიკაზე, თუ როგორ მანიპულირებს აფხაზური და ოსური მინინაციონალიზმით მოსკოვი და იყენებს საქართველოს წინააღმდეგ. ყოველივე ამის გამო, კვლავ დაუძლეველი რჩება ერთ ერთად ჩამოყალიბების პრობლემა. სეპარატისტული ნაციონალიზმი, არის პატარა ქვეყნის დიდი საშინაო პრობლემა, რომელიც განსაზღვრავს მის საშინაო და საგარეო პოლიტიკურ მიმართულებებს. მთავარი კი ისაა, რომ საქართველომ არ უნდა გადაუხვიოს პროდასავლური კურსიდან (მიუხედავად იმისა, რომ მოსკოვის მხრიდან აგრესიის რისკი ისევ მაღალია); გააძლიეროს დემოკრატიული ინსტიტუტები; იზრუნოს იმაზე, რომ უფრო მეტად მიმზიდველი გახდეს აფხაზეთისა და „სამხრეთ ოსეთისთვის“; გაითვალისწინოს რუსეთის ფაქტორი და როლი კავკასიის რეგიონში და შესაბამისად დაგეგმოს საგარეო თუ საშინაო პოლიტიკა. კონფლიქტების მოსაგვარებლად და კონსენსუსის მისაღწევად კი, აუცილებელია შემუშავდეს კონკრეტული გეგმა, სადაც მინიმუმამდე იქნება დაყვანილი გარემალების როლი და მაქსიმალურად იქნება გათვალისწინებული მხარეთა ინტერესები.

ინფორმაცია ნაშრომის აპრობაციის შესახებ

კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტის სოციალურ მეცნიერებათა ფაკულტეტის საგამოცდო კომისიაში, დაცულ იქნა სამი კოლოქვიუმი და ერთი თემატური სემინარი.

სამი კოლოქვიუმი (თითოეული არის სადისერტაციო ნაშრომის ნაწილი)

1. კოლოქვიუმი N1 - „რუსეთის როლი მინინაციონალიზმის პროვოცირებაში აფხაზეთსა და სამაჩაბლოში და მისი გავლენა საქართველოში მიმდინარე პოლიტიკურ პროცესებზე“.
2. კოლოქვიუმი N2 - „მინინაციონალიზმის გავლენა საქართველოს ევროპულ და ევროატლანტიკურ არჩევანზე“.
3. კოლოქვიუმი N3 - „რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომის დინამიკა და მისი პოლიტიკური შედეგები“.

თემატური სემინარი (ეძღვნება დარგის/ქვედარგის აქტუალურ საკითხს და არ წარმოადგენს სადისერტაციო თემის ნაწილს)

1. „კონფლიქტი დნესტრისპირეთში და მისი ხელშემწყობი ფაქტორები“.

სადისერტაციო ნაშრომის ძირითადი შინაარსი გამოქვეყნებულია

შემდეგ პუბლიკაციებში:

1. „რუსეთ-საქართველოს 2008 წლის აგვისტოს ომის წინმსწრები მოვლენები და კონფლიქტის ესკალაცია“. რეფერირებადი საერთაშორისო სამეცნიერო ჟურნალი „პოლიტო/LOGOS“. კავკასიის საერთაშორისო უნივერსიტეტი, N4 გამოცემა, ნოემბერი, 2022 წელი.

2. „2008 წლის აგვისტოს ომის ბუნება და ძალის უპირატესობა“. საერთაშორისო რეფერირებადი ჟურნალი „Indiana Journal of Humanities and Social Sciences“, Volume-03|Issue-07/2022. (ინგლისურ ენაზე).

საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენციები:

1. „სეპარატისტული რეჟიმები, როგორც ეროვნული უსაფრთხოების მთავარი გამოწვევა საქართველოში“. ი.პაპუნძე, ნ. გიორგაშვილი. საქართველო-ირანის პოლიტიკური, ეკონომიკური და კულტურული ურთიერთობებისადმი მიძღვნილი მეხუთე საერთაშორისო სამეცნიერო კონფერენცია, 29 ოქტომბერი, 2020. (თბილისი).
2. „აფხაზური მინინაციონალიზმის პროექტი და საქართველო“, საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული ტელესიმპოზიუმი: „ახალი გამოწვევები: კონსოლიდაცია უსაფრთხოებისა და მშვიდობისათვის“. 24.04.2020-24.06.2020. (თბილისი).

Caucasus International University

Right of Authorship

Indira Papunidze

**The Impact of Mininationalism in the Separatist Regions Occupied by
Russia on the Domestic and Foreign Policy of Georgia**

Abstract dissertation Presented for the degree of Doctor of Political Science

Tbilisi, 0141, Georgia

2022

Research Director:

Tamar Kiknadze

Doctor of Political Science

Caucasus International University

Associate Professor

Official reviewers:

Ketevan Shoshiashvili

Doctor of History

Caucasus International University

Associate Professor

Edisher Gvenetadze

Doctor of History

Georgian Technical University

Professor

Defense of the thesis will take place on November 29, 2022, 14:00 pm, In the Dissertation Council of the Caucasus International University Faculty of Social sciences.

Address: 0141, Tbilisi, Chargali Str. CIU, Building 1, Room 305.

Read the thesis is possible in the library of the Caucasus International University.

Secretary of the Dissertation Board:

Petre Mamradze

Associate Professor of Caucasus International University

Annotation

The dissertation - "The Impact of Mininationalism in the Separatist Regions Occupied by Russia on the Domestic and Foreign Policy of Georgia" - addresses one of the most important problems of modernity - mininationalism and its essence, as well as its role in the domestic and foreign policy of Georgia, the role of Russia in the formation of separatist nationalism in Abkhazia and so-called "South Ossetia". The research also includes the analysis of theoretical approaches to the Russian-Georgian conflict, the scientific elaboration of the issue, and the development of relevant recommendations.

The subject of research is mininationalism existing in the Russia-occupied separatist regions of Georgia (Abkhazia and so-called "South Ossetia") and its impact on the domestic and foreign policy of Georgia.

The introduction is standard in nature, it sets out the urgency of the paper, the purpose and task of the research, as well as its practical significance, theoretical-methodological foundations, and scientific novelty.

The first chapter of the paper - "Theoretical-methodological foundations of mininationalism and the historical background of its influence in Georgia" - covers three issues:

1. Mininationalism and its essence;
2. Detection of mininationalism in Georgia and its typology;
3. The Russian factor in the manifestation of mininationalism in Abkhazia and the Tskhinvali region / South Ossetia (historical retrospective).

The first chapter discusses nationalism in general and one of its types - mininationalism, what it means, and how it originated in Georgia. Also, who

contributed to its formation and what role it still plays in the political life of the country.

In the modern world, nationalism remains a topical phenomenon, it is interesting because of its dualistic nature, it is neither a positive nor a negative event to the end.

The paper will focus on mininationalism as nationalism of an ethnic minority that manifests itself in an aggressive form and, consequently, we discuss it as separatist nationalism as a force driven against the idea of the unity of the country.

It is not strange that the chaotic situation in Georgia in the 90s of the XX century was followed by the formation of two separatist regimes on the territory of the country - in the form of Abkhazia and the so-called "South Ossetia". The legal successor of the Soviet Union, the Russian Federation, which did not want to lose its spheres of influence in the former allied republics, took an active part in these processes. It somehow encouraged the separatist movements to leave a foothold in Georgia.

The second chapter - "Political Consequences of the Russia-Georgia War of August 2008 and the Dynamics of Mininationalism" - presents the chronology of the August war, the events that preceded it, and the escalation of the conflict and its consequences. The nature of the conflict and its attributes are analyzed, who were the parties, what was the object of the conflict, and where it took place. Not only geographical but also social and psychological aspects of the progress of the conflict are analyzed.

Since we are talking about a confrontation between the big (Russia) and small (Georgia) states, it is important to discuss it in the context of the superiority

of force. This chapter discusses the Russia-Georgia war according to Robert Art's theory, which explains when and for what purpose states resort to the use of force.

The nature of the August war and the views of the parties involved in it are analyzed. What the arguments of the parties are in terms of involvement in the conflict and how different or similar are they to each other. It also discusses how post-war mininationalism was transformed and manifested.

The third chapter - "The Impact of Mininationalism on the Current Political Processes in Georgia" - analyzes the dynamics of Georgia-EU and Georgia-NATO (North Atlantic Treaty Organization) relations, what path we have gone through to get closer to these organizations, and what the importance of EU and NATO membership is for Georgia. European Neighborhood Policy and Eastern Partnership initiatives are discussed. Also, the contradictions that the country faces on the way to European and Euro-Atlantic structures are analyzed.

Since the main topic of the research is mininationalism, it is also discussed in this chapter as one of the main obstacles to the development of the country - from the point of view of foreign policy. Separatist nationalism is presented as a problem that defines the basic and main directions of foreign policy. It touches also on other impediments that represent the major challenges on the European and Euro-Atlantic path, including Russia, an immature democracy, an underdeveloped position of the population (concerning NATO and the European Union), and disagreements between member states of international organizations concerning the countries wishing to join it, and so on. The same chapter discusses the impact of mininationalism on the domestic policy of Georgia.

The dissertation consists of an introduction, three chapters, 11 sub-chapters, a conclusion, a list of references, and appendices. The introduction outlines the relevance of the research topic of the dissertation, the condition of processing of the topic, methodology and theoretical framework, hypothesis, research questions, goals and objectives of the topic, subject of the research, methods used in the topic development, as well as theoretical and practical significance of the paper. The conclusion provides general results and recommendations of the research.